N°. 152.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
[illegible] regels . . . . ƒ 1.00.
[illegible] . . . . » 0.15.
[illegible] behalve de 35 cts. zegelgeld.

ZATURDAG 19 NOVEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . .
Voor de overige steden des Rijks . . .

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en [illegible],
per jaar, met vooruitbetaling bij het [illegible] van het
abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

De ministeriële [illegible] het voorstel [illegible] en den accijns op het geslagt in discrediet te brengen.

Zij doen het, meestal, door bestrijding van de *personen*. Het voorstel wordt niet beoordeeld; alleen de mannen, die het hebben voorgesteld.

Bewijs genoeg, dat het voorstel zelf, voor degelijke, wetenschappelijke bestrijding door hen onvatbaar wordt geacht.

Nogtans zijn er, te midden van den zondvloed van scheldartikelen, door de ministeriële organen openbaar gemaakt, twee argumenten aangevoerd.

Vooreerst: [illegible] afschaffing van den accijns op de varkens en schapen heeft den prijs doen stijgen.

[illegible]: men moest veeleer den accijns op de rogge afschaffen. Er zijn er zelfs, die zoodanig voorstel *thans* van de regering verwachten.

Het eerste argument is belagchelijk. Is de stelling wáár; welnu *verhoog* dan de belasting en de prijs zal *dalen*.

Het tweede argument zou niet verwerpelijk zijn, wanneer de schatkist zoodanig verlies kon lijden. Van het *tegenwoordig* Ministerie, heeft men echter *niets* te wachten.

Zien wij, wat de Regering nog dezer dagen heeft gezegd in hare Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer over het wetsontwerp tot vaststelling der middelen voor 1854.

Zonder te ontkennen, dat de accijns den prijs verhoogt van de belaste waar, moet men niet voorbijzien, dat in sommige gevallen en inzonderheid, waar de aankoop zich bepaalt, tot dagelijksche behoeften, die verhooging bijna niet merkbaar is. De accijns is veeltijds zóó in den prijs der grondstof ingeweven, dat hij bij kleine partijen moeijelijk daarop afgezonderd te berekenen is. Zoo is bij voorbeeld de accijns op de rogge per pond brood zoo gering, dat de afschaffing daarvan op den winkelprijs [illegible] invloed zoude kunnen uitoefenen en mitsdien [illegible] geheel ten bate zoude komen van den verbruiker. [illegible] tot eene afschaffing van dezen accijns, het voordeel [illegible] waarschijnlijk niet genoten worden door hen die men op het [illegible] doel zoude alzoo gemist worden, en behalve teleurstelling [illegible], dit alleen zijn te weeg gebragt, dat de schatkist van eene [illegible] inkomst, niet minder dan $1\frac{1}{2}$ milioen bedragende, zoude verstoken zijn.

Wat blijkt daaruit?

Dat het Ministerie de ministeriële Couranten *bestrijdt*, als deze beweren, dat de accijns *geen* invloed oefent op den prijs van het belaste voorwerp;

dat het Ministerie tot de afschaffing van den accijns op de rogge *niet* zal overgaan; omdat het daarin geen voordeel ziet.

Het is waar: de redeneringen door het Ministerie ontwikkeld, zijn *valsch*; genoeg is het hier te constateren, dat de Regering bij haar voornemen blijft [illegible]

Reeds hebben de groote organen der drukpers zich, bijkans zonder uitzondering, verklaard ten gunste van het gedane voorstel tot afschaffing van het tonnegeld en den accijns op het geslagt. Slechts de enkele bladen, van wie men wegens de *personen* oppositie gewoon is, verzetten zich er tegen, zonder een enkel argument voor hunne bestrijding tot dusver aangevoerd te hebben.

Wij behoeven waarlijk aan onze lezers niet terug te geven, wat de groote dagbladen van het thans aanhangige vraagstuk zeggen: die dagbladen zijn in aller handen. Daarentegen zullen wij geen ondienst doen, naar onze meening, wanneer wij het gevoelen mededeelen van minder zoo algemeen verspreide dagbladen, waarvan elk evenwel meer of min mag geacht worden, de uitdrukking te zijn van het gevoelen der bevolking, in wier midden het blad verschijnt.

Heden met dit overzigt beginnende, deelen wij mede het volgende art. uit het »*Weekblad van den Helder en het Nieuwe Diep*«, welks artikelen over de Bisschops-quaestie herhaaldelijk de algemeene aandacht hebben getrokken.

[illegible] over de middelen, die bij een adres, dat in Groningen vele onderteekenaren had gevonden, werden aangewezen, om de stijging der levensmiddelen en in het bijzonder van het vleesch te voorkomen.

Wij bestreden het verbod of het bezwaren van den uitvoer, waarmede men de prijzen wilde drukken, als onregtvaardig, en slechts tijdelijk, maar met berooving van anderen, gunstig werkende, en op den duur tot meerdere stijging moetende leiden.

Er was echter nog een ander middel aangewezen, dat wij toen met stilzwijgen zijn voorbijgegaan, dat zich in allen opzigte aanbeval, indien de toestand der schatkist de toepassing veroorloofde: de afschaffing van den accijns op het geslagt.

Eene dringende behoefte van de schatkist kon alleen het behoud van den accijns op het geslagt wettigen.

Niet alleen dat die belasting, gelijk elke andere, èn door haar bedrag, èn door de formaliteiten, den prijs verhoogt, zij werkte bovendien in de laatste tijden als eene premie van uitvoer.

Onze veefokkers hadden nevens onze markt, het debiet in Engeland. Het gemakkelijke, en betrekkelijk weinig kostbare vervoer met de stoombooten, stelde de beide markten nevens elkander; maar op de Londensche markt, komen consumenten. die geene belastingen hebben te voldoen; op de onze moet de consument boven den prijs van het vee, nog den accijns en de dikwerf hoog opgevoerde gemeente-opcenten betalen. — De beide consumenten staan derhalve op geen gelijken voet; de Engelsche kon meer besteden voor den aankoop, en toch goedkooper vleesch hebben dan de onze. Een noodzakelijk gevolg moet daarvan zijn, dat de uitvoer, geprikkeld door die hoogere prijzen, moest toenemen en het debiet op eigen markt gedrukt worden.

Wij, zijn even[illegible] voorstanders van eene vrije handelsbeweging en alle zoogenaamde beschermende regten loopen, naar ons oordeel, op eigen nadeel uit; maar de accijns op het geslagt werkt zelfs niet als eigen [illegible] de Londensche markt, werwaarts zij een groot deel van onze markt verplaatst; zij werkt mede tot de prijsverhooging van de inlandsche markt. Zoo heeft die accijns boven het drukkende, dat uit den aard der zaak elke belasting aankleeft, nog eigenaardige nadeelen, die zijne opheffing vorderen; en daarom kan alleen eene dringende behoefte van de schatkist zijn bestaan nog langer wettigen. Het ministerie was van oordeel dat die behoefte nog bestond, en verklaarde in de tegenwoordige omstandigheden, tot leniging der hooge prijzen, niets meer te kunnen doen, dan de onbeduidende vermindering van invoerregten op de granen.

Anderen zijn van oordeel, dat die behoefte niet langer bestaat, en dezer dagen is door negen leden der Tweede Kamer, een voorstel gedaan om èn den accijns op het geslagt èn het tonnegeld op de zeeschepen af te schaffen.

Het tonnegeld werkte voor ons land in de algemeene handelsbeweging, wat de accijns op het geslagt op onze [illegible] het is eene belasting, die elders niet [illegible] werkte dus als eene bescherming [illegible] [illegible] laatste jaren [illegible] door de onzekerheid van onzen [illegible] geworden.

De becijferingen, waarin de voorstellers van de afschaffing bij hunne Memorie van Toelichting getreden zijn, schijnen onwederlegbaar aantetoonen, dat onze finantiële toestand de afschaffing gedoogt, en dat zelfs bij het verlies van deze inkomst het jaar 1854 nog een aanzienlijk overschot belooft.

De onderteekening van twee der vorige ministers, de heeren *van Bosse* en *Thorbecke*, en in het bijzonder van den eerstgenoemde, die eenige jaren met zoo gunstigen uitslag aan het hoofd onzer finantien gestaan heeft, geeft de verzekering, dat [illegible] en doet de hoop voeden, dat de verschillende takken der wetgeving, bij het onderzoek, tot de overtuiging zullen komen, dat de beide zoo nadeelig werkende belastingen kunnen worden opgeheven.

De Kerkelijke Courant van 11 November behelst eene hoogst opmerkelijke beschouwing tot ondersteuning van een daarbij openbaar gemaakt adres van 171 mansledematen der Hervormde Gemeente te *Rotterdam*, aan de Synode der Hervormde Kerk in Nederland, strekkende om »in bescherming te nemen de zorg, dat alle »Kerkeraden geene handelingen verordenen of ten uit»voer brengen, welke in de toepassing zouden worden »bevonden strijdig te zijn met de waarheid Gods, en »in het bijzonder om uitsluitend de Gemeente het regt »te verschaffen om voortaan vrij te zijn in en zelve »de keuze te doen *van Ouderlingen en Diakenen*, zonder »vooraf daartoe aanwijzing van *dubbeltallen*, nog min»der *tweetallen* te hebben ontvangen, opdat benoemd »worden mannen, kenmerkend omschreven in Gods »Woord.«

Teregt zegt *de Kerkelijke Courant* van dit anti-revolutionair product: »Men kan moeijelijk in het [illegible]«

In [illegible] van 17 November [illegible]:

»Het Ministerie DONKER-VAN-HALL [illegible], »waaraan wij niet weten, dat THORBECKE ooit gedacht »heeft. Of heeft het Ministerie THORBECKE ooit een »post op het budget voor de Roomsche Eeredienst uit»getrokken *pro memoria* tot salariëring van *Rome's* »bisschoppen?«

»Het Ministerie THORBECKE beschouwde de bisschops»quaestie als een *huiselijke* zaak, als eene zaak, die alleen »het Roomsche Kerkgenootschap betreft; — het Minis»terie DONKER-VAN-HALL als een landszaak. De bis»schoppen moeten van 's lands wege worden erkend, »en uit 's lands schatkist worden bezoldigd.«

»*De Nederlander* heeft er bij herhaling roem op ge»dragen, dat door middel van de jongste verkiezing »de partij GROEN in de Tweede Kamer zeer versterkt »is. Wij verklaren dien roem voor ijdel. Ja, wij verkla»ren dat roem dragen voor *dom* en *slecht*.«

De Kerkelijke Courant, het protest mededeelende door leden der Amsterdamsche gemeente ingediend tegen de beroeping van Dr. L. S. P. [illegible], voegt daarbij:

»'t Is opmerkelijk, dat men zich bij dat protest bepalen wil: [illegible] »beroeping niets is in te brengen. Immers was dit mogelijk, »wij zijn er zeker van, dat het dan wel was geschied.« »De »twee bedreigingen zullen overigens den beroepenen en den »Kerkeraad weinig deren.«

Wij moeten ook die protesten als eene [illegible] handeling beschouwen. Zoo de wettige weg niet wordt bewandeld en men het regt der gemeente op zulk eene wijze niet tracht te handhaven, [illegible] en protest een krachtige *revolutionaire* [illegible]

[illegible]

[illegible] onbekenden »geachten Correspondent van *de Nederlander*, onregt gedaan. Wij zagen tot heden in zijne talrijke artikels over het geschrift van Dr. FRUIN niets dan eene voorloopige, onhandige poging om het anti-revolutionaire staatsregt te verdedigen. Wij wachtten nog altijd een dupliek van den heer GROEN, waarin deze op »wetenschappelijke en logische wijze« zijn stelsel tegen den aanval van Dr. FRUIN zou ontvouwen en pogen te handhaven.

Vooral, omdat Mr. GROEN verklaard [illegible] prijs te stellen op eene zoo gewenschte [illegible] tot »nieuwe gedachtewisseling.«

[illegible] slechts nu [illegible] vertoogen van den »onbekende«.

Wij hebben ons jammerlijk bedrogen.

In *de Nederlander* n°. 1040, toch verklaart Mr. GROEN zelf »bijna berouw te gevoelen over zijne belofte van nog iets in het midden te brengen over de natuur van den aanval van Dr. FRUIN.«

»Hij zou het waarschijnlijk niet beloofd hebben, ware hij toen bekend geweest met de reeks van artikelen over het *anti-revolutionaire staatsregt en* Dr. FRUIN, waarin het meeste, dat hij voornemens was aan het oordeel ook van Dr. FRUIN te onderwerpen, reeds op [illegible] wijze uiteengezet is.«

Ja, zelfs nu hij er nog iets bijvoegt, geschiedt dit »onder verwijzing naar« en met aanhaling [illegible] lijke vertoogen.

Men ziet dus. De onbekende is [illegible] dan wij dachten. Hij, dien wij voor [illegible] partijganger aanzagen, is tot [illegible] der partij verheven.

Er valt niets beters [illegible] in het midden te brengen, dan wat de »onbekende« gezegd heeft.

Waarlijk: het is voor Dr. FRUIN en zijne mede-tegenstanders der anti-[illegible] ter [illegible] [illegible], dat die »treffelijke« [illegible] afzonderlijk [illegible] zullen zien.

Dan oordeele een ieder, [illegible] »treffelijk« Dr. [illegible] »stormrammetje« is afgeslagen.

Wat Mr. GROEN er nu [illegible] bijvoegt, is ook [illegible] opzigt merkwaardig.

»De redenering van Dr. FRUIN door miskenning van den wortel en van het wezen der anti-revolutionaire leer, *raakt datgene niet waarop het gemunt was.*«

Want:

»zij stelt ter zijde hetgeen op den voorgrond behoorde te staan, en laat geheel onaangeroerd de kiem, wier ontwikkeling het geheele zamenstel der beschouwingen (van Mr. GROEN) uitmaakt: het *historische feit*, het bestaan van DE *revolutie, gelijk ze in oorsprong en toepassing op de wereld-historie een beslissenden invloed gehad heeft.*«

Ziedaar het eenig antwoord. Derhalve

Dr. Fruin heeft aangetoond:

»dat de anti-revolutionairen, die inmenging van godsdienst in wetenschap en staatkunde verlangen, in dit opzigt onprotestantsch zijn, en van de Roomsche clericalen alleen daarin verschillen, dat zij minder consequent zijn.« Antwoord: »Dat raakt niet, uwe redenering laat het bestaan van *De* Revolutie onaangeroerd.«

Dr. F. heeft aangetoond:

»dat, indien al bijbeltexten de grondslag van het staatsregt moesten wezen, Groen's sijsteem althans den toets niet zou kunnen doorstaan.« Antwoord: »Dat raakt niet: uwe redenering laat het bestaan van *De* Revolutie onaangeroerd.«

Dr. F. heeft aangetoond:

»dat het stelsel van Groen eene heerschende kerk vordert,« »en hij heeft gewezen op al de heerlijke gevolgen daarvan.« Antwoord: »Dat raakt niet: uwe redenering laat het bestaan van *De* Revolutie onaangeroerd.«

Dr. F. heeft aangetoond:

»dat het absolute koningschap zijne wettiging noch in eene hersenschimmige aggregatie van vrijgelaten slaven of boeren om een landbezitter als eigenaar der souvereiniteit, — noch in den oorspronkelijken toestand der Duitsche volkeren vinden kan, en dat er evenmin op het veld der bespiegeling heil te halen is.« Antwoord: »Dat raakt niet: uwe redeneering laat het bestaan van *De* Revolutie onaangeroerd.«

Dr. F. heeft aangewezen: »dat de anti-revolutionnairen het meeste welbehagen in een' absoluten monarch stellen, omdat zij hunne theorie gronden op verkeerdelijk uitgelegde bijbeltexten, en omdat zij zich eene onware voorstelling maken van de Souvereiniteit. Antwoord: »Dat raakt niet: uwe redenering laat het bestaan van *De* Revolutie onaangeroerd.«

Dr. F. heeft aangetoond:

»dat de denkbeelden, die Groen en de zijnen zich van eene »wezenlijke monarchie« gevormd hebben, bij ons niet te verwezenlijken zijn zonder eene omwenteling, evenzeer tegen den loop der geschiedenis gerigt en evenzeer op abstracte beginsels berustende als de Fransche.« Antwoord: »Dat raakt niet, uwe redenering laat het bestaan van *De* Revolutie onaangeroerd.«

Dr. F. heeft aangetoond:

»dat Groen en zijne vrienden, die aan de regtmatigheid der afschaffing van dienstbaarheden in het publiek belang en bij de [illegible] twijfelen, niet zonder inconsequentie op de afschaffing der slavernij mogen aandringen.« Antwoord: »Dat raakt niet, uwe redenering laat het bestaan van *De* Revolutie onaangeroerd.«

Dr. F. heeft aangetoond..... Maar waar zouden wij eindigen? Niets heeft »geraakt«, alles omdat zijne redenering het bestaan van *De* Revolutie onaangeroerd laat.

Er behoort talent toe, als men zoo op »gedachtenwisseling« en »loyale discussie« gesteld is, zoo geheel onwillens de discussie te ontwijken.

Buitenland.

TURKIJE.

De berigten nopens de krijgsverrigtingen in de Vorstendommen en elders loopen nog wel eenigzins uiteen, doch bevestigen dat de Turken, door de eerste voordeelen aangemoedigd, al verder en verder hunne operatien voortzetten, terwijl de hoofdmagt onder Omer-Pacha aan den linkeroever van den Donau staat en meester is van die rivier, van Widdin tot Brailow. Men wil dat de Porte den Vorst van Servie gesommeerd heeft, Turksche bezetting in zijne sterkten te ontvangen, om de Russische magt aldus aan die zijde den terugtogt af te snijden.

Aan den anderen kant erlangt het Russische leger, dat zeer groot gevaar begon te loopen, zijne eerste aanzienlijke versterking; een corps van 50,000 man, onder bevel van generaal Osten-Sacken, is de grenzen overgetrokken.

Men verzekert, dat de Turksche vloot in de Zwarte Zee is binnengeloopen en aldaar verscheiden scheepmagt niet ontmoet [illegible] daar [illegible] verloopen; intusschen verdient dit laatste nog nadere bevestiging.

Ook in Azië zijn de [illegible] Turken vooruitgegaan. Een en ander heeft te [illegible] eenen diepen indruk gemaakt, omdat men aldaar eenen langdurigen oorlog in het Oosten vreest, waaruit ligtelijk verwikkelingen ook aan andere zijden zouden kunnen voortkomen.

De Turksche schatkist was, bij alle voordeelen, zoo goed als uitgeput en Namik-Pacha naar Europa gezonden om eene leening te sluiten. (Hij is reeds in Frankrijk aangekomen.)

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN VRIJDAG, 18 NOVEMBER.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslaging over het contract met de Nederlandsche Handelmaatschappij.

De heer VAN HOËVELL is het eerst aan het woord. Spr. verklaarde, dat hij slechts het woord had opgevat, wegens de redevoering gister door den heer BAUD uitgesproken. Terwijl hij toch van den eenen afgevaardigde uit Rotterdam had vernomen al wat gematigde en voorzigtige vooruitgang behoorde aan te raden, had hij van den anderen slechts vernomen het uitvloeisel van het stelsel van behoud, dat slechts noode iets aan de eischen des tijds zal toegeven. Gaarne stelde hij zich voor, dat de oppervlakkige beoordeelaar, na de redevoering van den heer BAUD, even als deze een gruwel zou zien in alles, wat naar een vrijgevig stelsel ten aanzien van de kolonien betrof.

Spr. meende, naar zijn bescheiden oordeel, dat twee dwalingen bestonden bij de discussie, hierin bestaande, dat men zich voorstelde, dat de tegenstanders van het contract ook zouden zijn tegenstanders van het consignatie-stelsel, en dat het consignatie-stelsel in onmiddellijk verband zoude staan met het cultuurstelsel.

De tegenstanders van 't contract hebben hunne gronden duidelijk opgegeven, die niet wederlegd werden; terwijl men argumenten wederlegt, die niet geopperd zijn. Want niemand heeft hij hooren het contract bestrijden, omdat hij het *stelsel* zou bestrijden. De twist tusschen *de Grondwet* en den Hr. STOLTE loopt niet, over de quaestie of het consignatie-stelsel al of niet moest behouden worden; maar *de Grondwet* beweert, en dit is ook zijn gevoelen, dat de regering, met behoud van het consignatie-stelsel, zich niet moet laten stellen onder curatele; maar dat zij de vrijheid moet hebben, om naar bevind van omstandigheden te kunnen handelen. De tegenstanders antwoorden, het consignatie-stelsel moet behouden blijven, maar de regering moet zich door verbindtenissen met derden niet aan banden leggen. Het nadeelige van dien band voor de regering betoogt de Spr. uit de ondervinding, die de heer ROCHUSSEN zelf tijdens zijn bestuur had opgedaan, zoools blijkt uit zijn dezer dagen uitgekomen, uitnemend geschrift. Daarin wordt toch betoogd, dat hij de noodzakelijkheid had ingezien, om de Menado-koffij in Indie te verkoopen en niet in Nederland; en dat hij dienovereenkomstig voorstellen had gedaan aan het Bestuur; maar in zijn voorstel kon wegens het contract met de H. M., niet getreden worden. Een bewijs alzoo, dat de Staat zich als het ware onder de curatele van de H. M. stelt.

De ruimte, die thans in het contract is gelaten, waarborgt niet, dat binnen 5 jaren niet dezelfde noodzakelijkheid in grootere uitgebreidheid worde geboren. Spr. verlangt geen afbreken van het consignatie-stelsel. Men moest [illegible] bewijs is men schuldig gebleven [illegible] beter [illegible] alle verdediging van het [illegible] overbodig; want het is niet aangevallen.

Men heeft wel gezegd bij eene vorige gelegenheid, dat er eene partij bestaat, die alles vernietigen wil, die ook het consignatiestelsel wil vernietigen, en daarom moet de band met de H. M. blijven bestaan. Spr. vraagt evenwel, indien het beweren al waarheid ware, of dan ons Gouvern. zoo zwak is van beginselen, dat het door de beginselen van de H. M. moet beschermd worden?

De vergissing omtrent den aard van den strijd bestond naar Sprs. meening, ook bij den heer Rochussen. Deze toch had verklaard, dat bij aanneming van het contract, men het *beginsel* behield, dat zoo veel voordeel had verschaft. Nu was dat beginsel wel het *consignatiestelsel*, maar niet het beginsel van slavernij aan de H. M. Wat de goedkeuring betrof van den heer Rochussen van de bepaling omtrent de hoeveelheid producten, die naar de nieuwe overeenkomst in Indië zal mogen verkocht worden, hij vroeg: of de heer Rochussen zóó ver vooruit kon zien, om overtuigd te zijn dat in 5 jaren tijds niet meer hoeveelheden noodig zullen zijn?

De heer BAUD had gezegd: die het contract bestrijdt, bestrijdt het consignatie stelsel; die het stelsel bestrijdt, moet, consequent zijnde, afschaffing eischen van de 12½ pct. beschermende regten van het lijnwaden contract, van de suiker nijverheid hier te lande, van het geheele cultuurstelsel. Spr. gelooft, dat de Hr. BAUD zich idealisch een vijand heeft gevormd, waartegen hij toen te velde is getrokken. Wie zou [illegible] der scheepvaartwetten, gedacht hebben, dat [illegible] die er toe medewerkte, een zoodanige *vijand* was, als de Hr. BAUD dien gister had voorgesteld? Spr. meent dat de Hr. BAUD hier had gevolgd hetzelfde gedrag der [illegible] in het land, die den Hr. BAUD, den Hr. THORBECKE en ROBESPIERRE op eene lijn plaatste; maar [illegible] is consequent, de andere niet.

Spr. zal [illegible] het contract, grootendeels op de gronden, reeds door den Hr. DE MAN ontwikkeld. Bovendien zal hij met nog meer gerustheid vóór dit contract stemmen, wegens eene reden, die hij nu ontwikkelen zal bij de bestrijding van de tweede dwaling, dat wie het consignatiestelsel bestrijdt ook het cultuur-stelsel zou bestrijden.

De heer BAUD zag in het consignatie-stelsel eene *verschooning* voor het cultuurstelsel: dus het cultuurstelsel is een *kwaad*, maar wordt verschoond, omdat het consignatie-stelsel de vruchten geeft aan Nederland. Het cultuurstelsel blijft echter, naar Spr. meening, onaangeroerd; welke veranderingen men maken zal in het consignatie-stelsel. Maar er is toch een verband in omgekeerde rede, zoo als dit voortreffelijk door den heer ROCHUSSEN begrepen is. Elke verandering in het [illegible] terugwerken op het cultuurstelsel. In 1847 heeft de heer ROCHUSSEN aan den fabriekant voor een groot deel vrije [illegible] over hunne producten, en dus in het cultuurstelsel eene aanmerkelijke verandering gebragt. Ook bij de aanneming van het contract zal ditzelfde blijven bestaan; het Gouvernement zal dus ook in de toekomst veranderingen in het cultuurstelsel kunnen maken. Zij dus, die bevreesd zijn, dat de band van de H. M. eenigermate zoude verslapt worden, kunnen niet gerust zijn al werd het contract ook ten eeuwige dage verlengd; want het cultuurstelsel kan dan even goed geheel veranderd worden, en zoowel als er nu ¼ is overgegeven aan vrije beschikking, zoo goed zou later ook het geheel kunnen worden overgegeven aan den particulieren handel.

Voor een oogenblik stilstaande bij de redevoering van den heer SCHIMMELPENNINCK, toonde Spr. aan, dat, indien deze afgevaardigde de door hem gewenschte guarantie wilde gebragt zien in de wet, men van zelf terugkwam tot het stelsel van de O. I. compagnie, dat medebragt, dat zonder toestemming dier Compagnie door de Regering niets kon worden gedaan. Spr. eindigde zijne rede met twee vragen te doen aan den Min. van Kolonien; *vooreerst*, of het geheime lijnwaden-contract, bij aanneming van deze wet, zou vervallen; en of, behalve dit lijnwaden-contract, nog andere geheime en andere contracten met de H. M. bestaan?

De heer GROEN VAN PRINSTERER komt op tegen de bewering van den vorigen Spr., dat er eene partij zou zijn, die om de verwantschap der theoriën, vergelijkenderwijs, de heeren BAUD, THORBECKE, en ROBESPIERRE op eene lijn zoude stellen. Hij hoopt, dat die uitdrukking des Sprs. in de hitte der improvisatie zou zijn ontsnapt; hij zal de stelling echter niet beantwoorden 1°. omdat ze dagelijks weerklank vindt in de periodieke drukpers en daar ook beantwoord wordt; 2°. omdat ook twee jaren geleden dezelfde Spr. een gelijk verwijt in algemeenen zin tegen Spr. had gerigt, namelijk: dat allen die, in zake van onderwijs, het verband van godsdienst en kerkleer niet miskennen, aan de tegenpartij zouden ten laste leggen, dat zij waren godloochenaars en ongodisten.

DE MIN. VAN KOLONIEN achtte het, na de gehouden redevoeringen, onnoodig, om te betoogen de noodzakelijkheid van het behoud van het consignatie-stelsel, dat trouwens ook niet was bestreden. Gelijk de heer ROCHUSSEN zou hij zich plaatsen op het standpunt, dat aangenomen was na de aanneming van het contract in 1849. [illegible] schetste de Min. zijne pogingen, die hij in het werk had gesteld, om voordeeliger conditien te verkrijgen, waarin hij tot zijn genoegen, zooveel mogelijk, geslaagd was.

Wat de beweringen betrof van eenige leden, dat de Regering ten aanzien van de bezuiniging nog niet ver genoeg zou zijn gegaan, [illegible] de Min. zich zelven bewust te zijn, dat hij al het mogelijke heeft aangewend, om, wat [illegible] was, te erlangen.

Naar des Ministers meening moest het algemeen streven zijn, om de Nederl. markt op den duur de meest voordeelige markt in Europa te doen zijn en van daar de onvermoeide pogingen, om hier te lande de meest mogelijke besparingen op de kosten van de producten tot stand te brengen. Reeds nu achtte de Min. de Nederlandsche markt voordeeliger dan in Indie, en gaande weg zou dit voordeel toenemen. Behalve commissieloonen en factorijgelden waren ook nog andere besparingen aangebragt, die allen aantoonen het meerdere voordeel, dat de Ned. markt bezit boven de Indische. Bij de thans verkregen voordeelen moest men tevens niet uit het oog verliezen, dat de H. M. sterk was door het contract van 1849 en dat het slechts hare *goedheid* was, die de gevraagde besparingen en voordeeliger conditien deed verwerven.

Wat het voorbehoud betrof in het contract, om in Indië zekere hoeveelheid producten te verkoopen, het strekte juist tot bevestiging van het consignatiestelsel en om steeds in de gelegenheid te zijn, in de Indische dienst te kunnen voorzien. De Min. kon niet toegeven de bewering van den Hr. STOLTE, dat het contract was het streven, om toe te geven aan zekere partij, die vrijen handel en scheepvaart in Indië verlangde; de Min. had nimmer iets anders dan het belang van het land op het oog gehad. Ook wat de heer STOLTE als de gevolgen daarvan schetste moest de Min. bestrijden; hij zag er niets anders in, dan wat tot heil van moederland en Koloniën kon strekken. Ten aanzien van de meening des Heeren STOLTE, dat de bekrachtiging van het contract niet behoorde tot de bevoegdheid der [illegible]

magt, de Min. zou zoodanige meening niet gaarne tot de zijne willen maken. In elk geval, gold het hier slechts de wijziging van eene bestaande wet.

Dat de H. M. een te dure agent zou zijn, kan de Min. niet zoo gaaf toestemmen, wanneer men vooral in aanmerking nam, welke kapitalen de H. M. vroeger noodig had voor de ontwikkeling van het cultuurstelsel. Het bezwaar, dat de H. M. geene 10 millioen aan den Staat anders leende dan zonder *onderpand*, werd mede door den Min. wederlegd. De 10 mill. waren het restant van eene groote schuld, die nu bleef staan als doorloopend voorschot op de producten; en nu was het niet te vergen, dat bij het sluiten van een nieuw contract, van dat voorschot niet zou gerept worden. Wat den wensch betreft, om het rendement der producten spoediger te doen komen in de schatkist, moest de Min. opmerken, dat de Regering steeds van stonde af, kan beschikken over het geheele rendement, zoodra de termijn van betaling daar is, die bij de veilconditiën gesteld. Maar de Regering beschikt daarover niet zoo spoedig en niet geheel, omdat de H. M. met vele betalingen voor het land is belast, waarna het bedrag, alsdan tegen rente, natuurlijk door de H. M. zou moeten worden voorgeschoten.

De vragen door den Heer VAN HOËVELL gedaan werden door den Min. voorts beantwoord in dien zin, dat het *doel* van het lijnwaden-contract, vervallen zijnde, nu ook dat contract waarschijnlijk vervallen zou. Immers het *doel* was van dat contract, om den lijnwadenhandel in ons land te steunen; thans heeft die handel zich zelf een weg gebaand en geeft zijne goederen in consignatie aan de H. M., zoodat het vroeger gesloten contract niet meer noodig geacht werd. Andere *geheime* overeenkomsten met de H. M. bestaan niet; de eenige overeenkomst, die bestaat, is die, welke thans aan de Staten-Generaal ter beoordeeling was onderworpen.

De Heeren TER BRUGGHEN HUGENHOLTZ, STOLTE, VAN BOSSE, ROCHUSSEN en VAN HOËVELL kwamen daarna op hunne vroeger ontwikkelde bezwaren terug, of lichtten hunne meening nader toe in verband met daartegen in het midden gebragte bedenkingen van andere leden der Kamer.

De heer VAN GOLTSTEIN wenschte slechts op een enkel punt de aandacht te vestigen, namelijk op het lijnwaden-contract, waarvan de heer VAN HOËVELL had gesproken, en waarop de Min. van Kol. antwoordde, dat dit contract waarschijnlijk met 1854 zou ophouden te bestaan. Spr. achtte dit antwoord niet zeer juist; immers was, naar zijne meening, het natuurlijk gevolg van de aanneming van dit wetsontwerp het vervallen van het lijnwaden-contract, en dus boven alle bedenking verheven; hetgeen hem wenschelijk voorkwam daar de kunstmatige bevordering van dezen tak van nijverheid op den duur niet zal kunnen worden volgehouden.

Ook de heer BAUD heeft nog nader zijn gevoelen, gister ontwikkeld, betoogd en daarbij de punten opgenomen, die sedert door verschillende sprekers tegen zijne eerste rede waren aangevoerd. De heer SANDER keurde al de bepalingen van het contract goed, behoudens hetgeen betrof wat hij noemde: het geven van eene blanco-procuratie aan hem, die over zes jaren Minister van kolonien zou zijn. De heer SLOET TOT OLDHUIS komt van zijne zijde op zijn vroeger betoog terug; en wijst o. a. zeer krachtig aan, hoe men steeds en altijd de taktiek gebruikt, om aan de partij, welke hij is toegedaan, stelsels en beginselen toe te dichten, die zij nooit heeft beleden of gepredikt.

De MINISTER VAN KOLONIËN treedt op nieuw in beschouwingen over de, door verschillende sprekers nader ontwikkelde [illegible] verklaart o. a. ten aanzien van het lijnwaden-contract, dat, ofschoon dit contract geen integrerend deel uitmaakt van de overeenkomst van 1849, evenwel, krachtens eene bijzonderlijke overeenkomst, dit lijnwaden-contract, bij de aanneming van het aanhangig wetsontwerp, in 1854 zal vervallen. Tevens gaf de Min. van Kolonien, in antwoord op de betreffende bedenkingen van de heeren DIRKS en SANDER, te kennen, dat van de bevoegdheid, verleend bij art. 1, in geen geval zal kunnen gebruik gemaakt worden door den Minister alleen, maar alleen in overleg en overeenstemming van de *Regering*.

De algemeene beraadslagingen alsnu gesloten zijnde verklaarde de Heer SCHIMMELPENNINCK, dat hij voorstelde een amendement, strekkende om de woorden: *eenig artikel* te veranderen in art. 1 en dan als art. 2, te lezen het volgende:

«De hoeveelheid gouvernementsproducten, welke na 1 Januarij 1860 in Indië zullen verkocht worden, wordt [illegible] door de wet geregeld.»

De voorsteller lichtte zijn amendement toe. Uit de deels mede gedeelde discussiën, vooral uit de vroegere [illegible] ronde, meenen wij ons van eene uitvoerige ontleding der toelichting te mogen onthouden.

De heer VAN HOËVELL meent, dat de bedoeling van het amend. is, om na Jan 1860, de wetgevende magt te doen beoordeelen, hoevele producten in Indië, en hoevele hier zullen moeten worden verkocht. Spr. vraagt, of dit amend. niet ingrijpt in de regten des Konings, in die der uitvoerende magt en of de voorsteller wel zou bereiken het doel, dat hij vroeger had willen bereiken namelijk, een waarborg, dat het Gouvernement niet zonder medewerking van de wetgeving tot den verkoop van producten in Indie zou kunnen overgaan.

Ook de heer VAN LENNEP begreep de strekking van het amendement niet, en vroeg nadere inlichting omtrent hetgeen de heer SCHIMMELPENNINCK, behalve met *gouvernementsproducten*, [illegible] kan niet anders dan *Indische* producten. De heer MACKAY was ook van meening, dat de wetgevende magt noch de bevoegdheid had, noch daartoe de mogelijkheid bezat, om de hoeveelheid van te verkoopen producten te bepalen. De heer DE MAN kon zich evenmin vereenigen met het amendement, daar de wetgeving in 1860 zou dan niet het vraagstuk in zijn geheel kunnen beschouwen, maar haar zou de handen zoo ver zijn gebonden, dat slechts kon bepaald worden *hoeveel* producten in Indië mogt verkocht worden. De H. ELOUT wenschte, dat de voorsteller zijn amendement wijzigde, in dien zin, dat van *de hoeveelheid* niet gesproken werd, ook om te verhoeden, dat de Kamer later treden zou in een gedeelte van het administratief beheer. De heer SCHIMMELPENNINCK van deze inlichting geen gebruik wenschende te maken, stelde alsnu de heer ELOUT zelf een amendement voor, krachtens hetwelk art. 2 zou luiden:

«Van het voorbehoud, vervat in art. 2 der geännexeerde «overeenkomst, wordt, zonder goedkeuring der wetgevende «magt, geen gebruik gemaakt.»

De heer SCHIMMELPENNINCK vereenigde zich met het amend. en trok derhalve het zijne in.

De heer THORBECKE achtte het amend. van den Hr. ELOUT onaannemelijk, op grond, dat het zou slaan op het tweeërlei voorbehoud in het artikel vermeld, terwijl de bedoeling toch slechts was, om alleen voor het laatste voor behoud waarborg te zoeken.

De heer BAUD verklaarde, dat hij geheel instemde met de bedenking van den heer THORBECKE, en dat hij voornemens was geweest, dezelfde aanmerking te maken.

De heer ROCHUSSEN deelde almede de bezwaren tegen het amend. van den heer ELOUT geopperd, en stelde van zijne zijde een amendement voor, om het art. 2 aldus te doen luiden:

«Vóór den laatsten Dec. 1859 zal door de wet worden «beslist, op welke wijze, in verband met het bij deze wet «bekrachtigde contract, over de in N. I. aan de Regering «geleverd wordende producten zal worden beschikt.»

De heer VAN DER BRUGGHEN ziet, in de zoo snel elkander opvolgende amendementen, juist het bewijs, dat men vruchtelooze pogingen doet, om iets te verhelpen wat niet is te verhelpen; omdat men iets bij de wetgevende magt wil inbrengen wat niet tot hare bevoegdheid behoort. Nader werd deze onbevoegdheid door Spr. aangetoond. De heer VAN NISPEN deelt dit gevoelen niet, en meent in de 2de al. van art. 59 der Grondwet de bevoegdheid der wetgevende magt te zien, en acht het ook zeer wel mogelijk, om een goed geredigeerd amendement te doen aannemen. De heer STORM VAN 'S GRAVESANDE, ofschoon de grondwettigheid van de bevoegdheid der wetgevende magt beamende, merkte zeer juist op 1°. dat het al zeer zonderling zou zijn, wanneer men in eene wet, strekkende tot bekrachtiging van eene gesloten overeenkomst, inschoof een artikel, waarin die overeenkomst *niet* wordt bekrachtigd; 2°. de zonderlinge loop, welke zaken soms nemen kunnen. Vroeger hadden zich de zoogenaamde conservatieven steeds verzet tegen de inmenging der wetgevende magt in de koloniale zaken, en *thans* zijn het dezelfde conservatieven, die deze inmenging tot het uiterste willen doordrijven.

De heer ELOUT trok alsnu zijn amendement in, zoodat alleen overbleef dat van den heer ROCHUSSEN.

DE MINISTER VAN KOLONIËN verklaarde, zich ongaarne te mengen in den strijd van de amendem.; maar achtte zich toch verpligt, om daarover zijne opinie te zeggen. Er kon naar zijn inzien geen twijfel bestaan, of elke wijziging of prolongatie van het contract zou altijd aan het oordeel der wetgev. magt moeten worden onderworpen. De bedoeling was om vóór of bij het verstrijken van den termijn te bepalen, wat te doen zou zijn, en daarna altijd de medewerking der St. Generaal in te roepen. Wat het amend. betrof, hij zag er geen goed, geen kwaad in, en zou zich derhalve geene partij stellen.

De Hr. VAN DER BRUGGHEN achtte, na deze verklaring, nu ook elk amendement *overbodig*; want nu was de waarborg gegeven, dien men had verlangd; dat geen Minister onberaden, zonder medewerking van de St.-Generaal, zou overgaan tot eene algeheele verandering van stelsel in zake den verkoop der Indische producten.

De heer ROCHUSSEN verklaarde, dat de rede van den Min. op hem juist een tegenovergestelden indruk had gemaakt, want de Min. had slechts zijn persoonlijk gevoelen geuit, hetgeen zijn eventuëlen opvolger niet bond. Er bestond dus geenerlei waarborg, die men verlangde. — Maar nog meer gebiedend achtte de Spr. nu de aanneming van het amend. omdat juist in 1860 kon gezegd worden, elke beslissing behoort *bij de Regering*; want de wetgevende magt had in 1853, bij de behandeling van het contract met de H. M., dit uitgemaakt. De rede van den Min. maakte dus, volgens [illegible]

De MINISTER VAN KOLONIËN betwistte de bevoegdheid der Kamer niet, om al. 2 van art. 59 der Grondwet toe te passen in den ruimsten zin; maar hij meende toch, dat bij *deze* wet, die niets anders was dan eene homologatie van een contract, dit art. niet kon worden ingeroepen, om eene bepaling vast te stellen, die een toekomstig bestuur zou kunnen binden. De heer VAN HOËVELL ondersteunde het gevoelen van den Minister, en meende dat men bij de behandeling van de wet, die moest worden aangeboden krachtens art. 60 der Grondwet, dan eerst dit gewigtig vraagstuk behoorde uit te maken.

De heer GROEN releveert een gezegde van den heer VAN DER BRUGGHEN, ten aanzien van het verderfelijke, om zich, door het regt van amendement, iets van de regten van de Kroon aan te matigen. Ook hij wenschte daartegen te waken; maar hij gelooft, dat het juist de eisch is van een constitutionelen regeringsvorm, om bij onderwerpen van zoo hoog gewigt als het hier geldt, door de wetgevende magt uitspraak te laten doen. Hij zou het betreuren, als aan de Regering alléén eene beslissing werd overgelaten, die van zoo groote gevolgen kon zijn voor moederland en Koloniën. De heer VAN GOLTSTEIN bestreed de aanneming van het amendement, ook uit vrees, dat de Eerste Kamer de, op die wijze geamendeerde wet, niet zou aannemen.

De discussiën alsnu gesloten zijnde, werd het amendem. van den heer ROCHUSSEN in stemming gebragt en met 34 tegen 29 stemmen VERWORPEN.

Het eenig artikel werd zonder hoofdelijke stemming alsmede de beweegredenen aangenomen.

Het wetsontwerp zelf werd met 58 tegen 5 stemmen AANGENOMEN.

Morgen zal de Kamer beraadslagen over het in overweging nemen van het voorstel tot afschaffing van het Tonnegeld en den accijns op het geslagt.

Naar aanleiding der beslissing, door de Commissie van Rapporteurs voor het Wets-ontwerp tot vaststelling van het VIIde Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1854 genomen, heeft den 12den November jl. eene nadere overweging ter zake van dit wets-ontwerp in de Afdeelingen der Kamer plaats gehad. Daarbij hebben de artikelen van dit wetsontwerp, die vroeger *pro memorie* waren uitgetrokken en waarbij thans geldsommen zijn ingevuld, tot geene in dit verslag op te nemen bedenkingen aanleiding gegeven. Alleen heeft men in eene der Afdeelingen ter dezer gelegenheid vrij algemeen de aandacht gevestigd op eene nota van den Kardinaal Antonelli aan de Nederlandsche Regering, die de dagteekening van 4 Augustus jl. draagt en welk stuk in zijn geheel in sommige dagbladen is opgenomen. Uit die nota zou men moeten afleiden, dat het vorige Ministerie in der tijd meer regtstreeks met de aanstaande invoering der bisschoppelijke hierarchie hier te lande is bekend gemaakt. Dien ten gevolge hebben de leden der bedoelde Afdeeling aan de Regering gevraagd willen hebben, eensdeels dat de bedoelde nota, indien zij echt is, aan de Kamer worde medegedeeld, en tevens dat, in de onderstelling der echtheid van dit stuk, omtrent de daaruit af te leiden, aangeduide gevolgtrekking eenige inlichting worde gegeven. De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend, dat het, tot bereiking van het beoogde doel, genoegzaam is, van dit verlangen in het eindverslag te doen blijken, en dat zij zich voorts van een eigen oordeel over de punten, in de gewisselde stukken over dit Wets-ontwerp behandeld, kan onthouden.

Het Wets-ontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting van 1853 (Bijdrage en vergoeding van rente aan de Nederlandsche Rhijnspoorweg-maatschappij) heeft, bij het onderzoek in de Afdeelingen, o. a. tot de volgende beschouwingen en bedenkingen aanleiding gegeven.

De vraag is gedaan, of de Regering, alvorens dit wetsontwerp in te dienen, zich niet had moeten overtuigen, dat werkelijk die contracten voor de uitvoering der aardewerken en het leggen van een smal spoor door de Rhijnspoorweg-maatschappij gesloten waren, waardoor de verpligting geboren werd om den tweeden termijn van de bijdrage van een millioen te verstrekken. Dit bezwaar echter werd door andere leden niet gedeeld. De Regering, meende men, zou in dezen niet ligtvaardig te werk gaan en in geen geval den termijn van *f* 400,000 aan de Maatschappij uitbetalen, vóór zij zich volkomen verzekerd had dat de voorwaarden, waardoor hij verschuldigd werd, waren vervuld.

De wenschelijkheid dat met den meesten aandrang bij de Pruissische Regering op het bespoedigen van de werken van den weg van Oberhausen naar de Nederlandsche grenzen wierd aangedrongen, is ook nu weder in onderscheidene Afdeelingen ter sprake gebragt.

Eindelijk is de vraag geopperd, of het niet wenschelijker ware geweest, in plaats van aan de maatschappij de rente van 5 ten honderd 's jaars van een kapitaal van *f* 2,400,000 te vergoeden, aan haar dat kapitaal zelf renteloos voor te schieten, waartoe de Regering zich het regt had voorbehouden en waarvoor de middelen ruimschoots in de schatkist voorhanden waren. De meerderheid evenwel meende, dat de Regering, oordeelende dat de voorhanden waarborgen ongenoegzaam waren, te regt had verkozen de rente te vergoeden, boven het renteloos voorschieten van het kapitaal.

De Regering heeft, op deze bedenkingen, hoofdzakelijk het volgende geantwoord: De tweede termijn der bijdrage zal aan de Maatschappij niet worden uitbetaald, dan nadat de Regering zich zal hebben verzekerd, dat de voorwaarden, waaronder de verstrekking moet geschieden, door de Maatschappij zijn vervuld. Zij [illegible] opgevorderd, maar moest zorgen tot de uitkeering gereed te zijn, zoodra de Maatschappij op hare beurt in staat zou wezen aan de versmalling de hand te leggen.

De Regering heeft steeds aangedrongen op eene voltooijing van het gedeelte van den weg van *Oberhausen* naar de Nederlandsche grenzen, en zal geene gelegenheid laten voorbijgaan daarop bij voortduring met ernst bij de Pruissische Regering terug te komen.

Daar eindelijk de Regering, het door de Maatschappij aangeboden onderpand onvoldoende rekende, mogt zij niet weifelen omtrent de keuze tusschen de alternatieven bedoeld bij art. 12 der bij de wet van den 29sten Mei 1852 (Stbl. n°. 18) bekrachtigde overeenkomst, althans voor het eerste der bij gezegd artikel vermelde twee jaren. Zij zou in de gegeven omstandigheden, gelijk door de meerderheid der leden te regt is begrepen, door het tweede alternatief te kiezen, hare verantwoordelijkheid niet genoegzaam gedekt hebben geacht.

Voorts wordt opgemerkt, dat de Regering volgens gemeld art. 12 het regt heeft, zoowel het kapitaal van *f* 2,400,000 in 1853; als dat van *f* 2,400,000 in 1854 en zelfs een deel

daarvan, renteloos voor te schieten. Zij behoeft zich *nu* slechts te verklaren nopens het al dan niet voorschieten van den eersten termijn. Voor het *tweede* jaar acht zij zich bevoegd, naar gelang van omstandigheden, aan het eene of aan het andere middel de voorkeur te geven. Zij zal dan moeten beoordeelen of door de Maatschappij een voldoenden waarborg kan worden aangeboden, daar, volgens de bepalingen der overeenkomst, het renteloos voorschot kan worden gegeven zoowel tegen hypotheek op de eigendommen der Maatschappij, als *op ander voldoend onderpand, ten genoege der Regering*.

's Gravenhage, 18 November.

Het *Staatsblad* n°. 114 bevat het Kon. besluit van 14 Nov. jl., bepalende de uitgifte der nieuwe en inwisseling der nog in omloop zijnde muntbilletten.

De hoofdbepalingen van dat besluit zijn de volgende:

Op den 5 Dec. ek. wordt een aanvang gemaakt met de uitgifte der muntbiljetten, bedoeld bij de wet van 26 April 1852. Die uitgifte heeft plaats bij de Nederlandsche Bank.

De muntbilletten uitgegeven krachtens de wet van 17 Sept. 1849 (*Stbl.* n°. 46) en tot een bedrag van tien millioen gulden, overeenkomstig de wet van 18 Dec. 1852 (*Stbl.* n°. 211), nog in omloop, worden ingetrokken, en door de nieuwe muntbilletten vervangen. Het uiterlijk tijdstip der intrekking blijft bepaald [illegible] Dec. 1855, hetgeen mede plaats heeft bij de Nederlandsche Bank.

De oude muntbilletten worden echter nog gedurende het geheele jaar 1854, in alle betalingen aan de schatkist aangenomen, en blijven tot 31 Dec. 1855 inwisselbaar bij de Nederlandsche Bank. De tusschenkomst van de betaalmeesters in de provincien kan, indien dit verlangd wordt, worden ingeroepen, om de inwisseling bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam te bewerkstelligen.

Z. M. heeft aan den notaris W. van Riessen vergund om zijne standplaats van Rinsumageest naar Dantumawoude te mogen overbrengen.

De kantoren van den Rijkstelegraaf zijn, langs de Belgische lijnen in verbinding gesteld met de Fransche telegraafkantoren te Besançon en Carcassonne en met het Lombardisch-Venetiaansch kantoor te Monza.

Gisteren heeft voor den Hoogen Raad der Nederlanden (Burgerlijke Kamer) de heer Mr. M. H. Batta, benoemd bij Z. M. besluit van 1 dezer, tot advocaat-generaal bij het Provinciaal geregtshof in Limburg, de gevorderde eeden afgelegd.

In de residentie zijn aangekomen en aan het *hotel de l'Europe* afgestapt de heer de Clermont, directeur van de Aken-Maastrichtsche spoorweg-maatschappij, de heer Jhr. R. H. O. Sandberg lid van Gedeputeerde Staten van Limburg, en de heer Mr. J. M. Swart, advocaat te Maastricht, welke heeren in commissie herwaarts zijn gekomen.

Morgen, Zaturdag avond zal, met opgeheven abonnement, in den franschen Schouwburg worden opgevoerd *Jerusalem*, groote opéra in 4 bedrijven, muzijk van VERDI en decoratiën van den Heer B. J. v. Hove.

De eerste voorstelling, op gister avond, van deze opéra heeft uitnemend voldaan. Mej. Geismar en de heeren Dulue, Gaudemar en Vila hebben hunne partijen met de meeste verdienste gezongen, en het aanzienlijk publiek erkende dat door hen herhaaldelijk de eer der terugroeping te doen te beurt vallen, alsmede aan den Heer van Hove, wiens decoratiën eene wezenlijke geestdrift opwekten.

[illegible] komen, na de tweede voorstelling, op de uitvoering van de opéra *Jerusalem* terug, maar mogen nu reeds de liefhebbers van den zang tot de bijwoning der [illegible] met overtuiging aansporen.

De arrond. regtbank [illegible] rectie, heeft gisteren [illegible] S. A. Dwars, schrijver van de *Vermakelijke en* [illegible] *Roomsche Poppenkast*, enz. De regtbank heeft aangenomen, dat de inhoud van het pamflet eene zedelooze strekking had; en dat het niet ter zake afdoende was, dat sommige plaatsen uit andere schrijvers waren overgenomen, of dat de bekl. zich voor iedere uitdrukking niet bepaald aansprakelijk stelde, omdat de vervolging wegens de geheele strekking van het boekje plaats had en dienvolgens, geheel overeenkomstig het requisitoir van het openbaar Ministerie, den schrijver veroordeeld tot 6 maanden cellulaire gevangenis en twee boeten van 150 gulden.

[illegible] heeft voor korten tijd gemeld, dat niettegenstaande al het rumoer, dat te Amsterdam met adressen en pamphletten door de onverdraagzamen tegen de benoeming van ds. Meijboom is gemaakt, op [illegible] adressen aan den kerkeraad nog geen *drie honderd* [illegible] zijn. De Prot. gemeente telt omtrent 150.000 [illegible] (*U. C.*)

Door de maatschappij *Arti et Amicitiae* te Amsterdam, is het volgende plan beraamd: In de maand Februarij zal zij op hare daartoe zoo bijzonder geschikte kunstzaal openen, eene tentoonstelling van vaderlandsche kunst en nijverheid van den vroegsten tijd tot het begin der 18de eeuw. De maatschappij heeft te dien einde de zaak opgedragen aan de speciale commissie voor de tentoonstellingen bij dat genootschap, waarbij zich eenige beroemde oudheidkundigen hebben aangesloten.

Naar men wil heeft het stedelijk bestuur van Venlo het plan beraamd om, met het oog op den hoogen prijs der eerste levensbehoeften, een tijdelijken hoofdelijken omslag over de ingezetenen te heffen en het bedrag daarvan aan te wenden tot stijving der armenfondsen, die ontoereikend zijn, om in de bedeeling der behoeftigen te voorzien.

Men schrijft uit Middelburg, dat men met leedwezen verneemt, dat de zaak van den spoorweg niet op dien goeden voet staat, als men wel had gewenscht.

Te Maastricht zijn tot leden der Kamer van Koophandel herkozen, de heeren J. J. M. Bimelmans, W. N. Prijs en J. Wenmaekers en gekozen de heer M. F. A. Becker.

△ Men meldt ons uit ARNHEM: Laatstleden Dingsdag was de dag, dat Monseigneur J. Zwijsen, aartsbisschop van Utrecht, te Arnhem werd verwacht, om, de twee volgende dagen het heilig vormsel toe te dienen. In den namiddag stapte Monseigneur aan de pastorij af, en Woensdag en Donderdag werd in de St. Walburgis kerk aan 1500 vormelingen het sacrament des vormsels toegediend. Sedert 1845 had deze kerkplegtigheid te Arnhem geen plaats gehad, toen wijlen de Bisschop van Curium het vormsel aan geen minder getal communikanten heeft toegediend. Alles is met de meest mogelijke orde, en, op verlangen van den Aartsbisschop, zonder tentoonspreiding van innerlijke kerkversiering, afgeloopen, en de plaats gehad hebbende plegtigheid Donderdag avond met een solemneel lof en Te Deum, door den Aartsbisschop gesloten.

Onze correspondent uit Meppel berigt: Heden den [illegible] November, werd de eerste raadsvergadering in het nieuw aangekochte raadhuis gehouden. De wethouder Tonckens, die bij afwezigheid van den Burgemeester het voorzitterschap waarnam, hield eene toespraak tot de vergadering en deed de voortreffelijkheid van dit gebouw uitkomen boven het oude, en sloot zijne rede met den wensch dat de belangen in die raadzaal te behandelen, tot welzijn der gemeente zullen strekken.

— Op een verzoek van Gedeputeerde Staten, van Drenthe, om terug te komen op 's raads besluit van 18 Oct. ll. ten einde den ingang van de vastgestelde jaarwedden niet te doen plaats vinden met de dagteekening van 's konings besluit van goedkeuring maar volgens het gevoelen van hun Ed. met 1o Januarij 1852, is verworpen, en zal tevens een adres aan den koning worden aangeboden, om intrekking van 's konings besluit van goedkeuring der jaarwedde van den Burgemeester op *f* 800 en die jaarwedde goed te keuren op *f* 600. Zoo als door HH. Gedep. Staten aanvankelijk is voorgesteld en door den raad is toegelaten bij zijn besluit van 11 December 1851, terwijl die vergadering over de vastgestelde jaarwedde van *f* 800 niet is gehoord en alzoo ten dezen in strijd is gehandeld met art. 73 der Gemeente wet.

Tot het ontwerpen van dat adres is door den raad eene Commissie benoemd, bestaande uit de HH. Roelink Hz., Hartsuiker en Slot.

[illegible] 18 dezer is de [illegible] geplaatst [illegible] Z. M. wachtschip *Sambre*. Naar men verneemt zullen er nog wel eenige weken verloopen, eer de manschappen weder op de *Cijcloop* zullen overgaan. De cholera is sedert het verlaten van dien bodem geweken.

Op den 16 dezer promoveerden aan de Groningsche Hoogeschool tot doctoren in de regten, de heeren R. T. Collot d'Escury, van Alkmaar en W. F. Vriese, van Amsterdam, beiden met *Theses*.

Tot leden van de Kamer van Koophandel te Groningen zijn herkozen de heeren P. L. Folmers, R. J. Schierbeek en A. R. Sorniani.

Zekere Willem Butter, woonachtig onder Kralingen, deze dagen bezig zijnde met het repareren van zijne woning, vond na het opbreken van den steenen vloer, onder den grond, een pot of melkkan, gevuld met een groot aantal oude zilveren muntspeciën, als Z. rijksdaalders, achtentwintigen, daalders, guldens, enz. ter waarde van ongeveer *f* 1,350.

Advertentiën.

JOH. NOMAN EN ZOON te Zalt-Bommel [illegible] debiteren met succes:

1°. B. VAN MERLEN, (Kolonel), De afrigtingsk[illegible] 8°. *f* 0.75.

2°. ——— De hoogere afrigtingsku[illegible] met platen. *f* 0.75.

3°. ——— Nieuwe afrigtingkunst, *f* 0.40.

4°. ——— Figuren in houtsnee, van school der Ruiters, Peloto[illegible] school en afrigtingskunst *f* 0.40.

5°. ——— Proeve eener wet op de be[illegible] dering bij het Nederlandsc[illegible] Leger, gr. 8°. *f* 0.40.

6°. ——— Handleiding tot het gewen[illegible] van de Paarden, 8o. *f* 0.30

7°. P. P. ROORDA VAN EYSINGA, Aardrijks[illegible] schrijving van Nederlandsch-Indië, met eene uitv[illegible] rige kaart, gr. 8o. in [illegible] *f* 3.50. (185)

Laatste Berigten.

PARIJS, Vrijdag 18 November. Bij de regering eene telegrafische depêche ontvangen uit Konstantinopel van 5 dezer, meldende, dat aldaar berigten waren a[illegible] gekomen uit Batum, betreffende de krijgsverrigting in Azie. Het fort Kahle werd door 3000 Russen ve[illegible] dedigd, en werd door de Turken stormenderhand ingenomen. Het gevecht was zeer moorddadig en kos[illegible] aan 1000 Russen het leven, 80 zijn krijgsgevang[illegible] gemaakt; 2000 karabijnen, model der jagers van Vi[illegible] cennes, uit Luiksche fabrieken afkomstig, en 3 st[illegible] ken geschut zijn in handen der Turken gevallen. H[illegible] fort is geheel in de asch gelegd.

Het berigt van eene nieuwe nederlaag der Russ[illegible] bij Bucharest is geheel uit de lucht gegrepen. Tot d[illegible] [illegible] waren enkele schermutselingen voorgevallen.

WEENEN, Vrijdag 18 November. Gisteren is h[illegible] van eene geloofwaardige zijde het berigt ontvang[illegible] dat de Turken tot aan den Donau zijn teruggedrong[illegible]

BUCHAREST, Zondag 13 November. Ten gevol[illegible] der strategische operatiën van den Prins Gortschak[illegible] zijn de Turken bij Oltenitza over den Donau te[illegible] getrokken; ook bij Giurgewo zijn zij teruggedrong[illegible]

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 18 November 1853.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	60¾ 61 61	*Hope* 1798/1816	5	103⅞
Dito Certificat.	3	73¼ ½ ⅛	Dito 1828/1829	5	102¼
Dito Dito	4	91⅞ 2⅟₁₆ 2⅟₁₆	Cert. 1831/1838	5	94[illegible]
O. I. Leening.	4	91¹⁵⁄₁₆ 92⅟₁₆	Dito Dito	[illegible]	95[illegible]
Amort. Syndic.	3½		Dito *Hope*	4	89¼ ⅜
Hand.-Maats.	4½		Dito *S*[illegible]	4	88
Belgie.			[illegible] Ser.	4	
Certificaten.	2½		[illegible] Assig.	6	
D° *Rothschild*	2½		Certific. dito.	6	
Frankrijk.					
Obligatiën	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	[illegible]	21[illegible] ⁷⁄₁₆ ⅜	Obligatiën	4	
Dito [illegible]	3		**Oostenrijk.**		
[illegible]	3	40⅜ ⁷⁄₁₆			
[illegible] Com.		5⁵⁄₁₆ ⅜	Metalliek	5	75⅟₁₆ ⅛
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	89⅛ ¹¹⁄₁₆
Portugal.			Dito letter B.	5	89⅛ [illegible]
Londen nieuwe.	5	36[illegible]	Dito 1847	2½	38[illegible]
Dito uitgest	4		Dito 1851/1852	2½	38⅜ [illegible]

Braz., bij Roths. p. s. 500 5 pct. [illegible]; Philad. Ba[illegible] actien 4; Mexic., te Londen, 3 pct. [illegible]; dito O[illegible] $22\frac{5}{16}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{1}{2}$.

Bij zeer levendigen handel in Hollandsche, Spaansche, O[illegible] tenrijksche, Portugesche en Mexicaansche fondsen verkee[illegible] onze fondsenmarkt heden in eene algemeen gunstige stemmi[illegible] en voornamelijk in de genoemden.

LONDEN, Donderdag 17 November. Consols op t. 94⅝; Me[illegible] N. 3 pct. 24¼ ex C; Peru 4½ pct. 71; Spanje 1 pct. [illegible] Buitenl. 3 pct. 45; Certificaten 5¼; Russ. 4½ pct. 97[illegible] 5 pct. 111¼.

WEENEN, Donderdag 17 November. Nieuwe Metal. [illegible] dito 5 pct. lett. B 103; Bankactien 1396; Lomb. 5 [illegible] 97¼; Loten v. fl 250 132¼; Wissel Lond. 11.12; [illegible] 136; Zilver 15⅞.

PARIJS, Donderdag 17 November. Fr. 4½ pct. ex c. 9[illegible] dito 3 pct. op t. 73.50; Spanje binn. 3 pct. [illegible] pct. 21⅞; Belgie 4½ pct. 95¼; Russen 4½ pct. 96[illegible] 5 pct. 92.

MADRID, Maandag 14 November. Spanje binn. 3 p[illegible] dito nieuwe 1 pct. 22¼ [illegible]

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenh[illegible]